

Ekou.
Parsith
(B)

PRISKURANT

FRÅN

HÖRDA OCH RÖNNEHOLMS

TORFSTRÖFABRIKER

VID HÖRDA
MOHEDA.

OCH

RÖNNEHOLM
STEHAG.

Postadress: Hörda Torfströfabriks Aktiebolag pr *Moheda*.

Telegrafadress:

Rikstelefon

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

National Library
of Sweden

Wexiö, 1894. Smålandspostens boktryckeri.

Ekou.
Paristh
(B)

PRISKURANT

FRÅN

HÖRDA OCH RÖNNEHOLMS

TORFSTRÖFABRIKER

VID HÖRDA
MOHEDA.

OCH

RÖNNEHOLM
STEHAG.

Postadress: Hörda Torfströfabriks Aktiebolag pr *Moheda*.

Telegrafadress:
Hörda, Wexiö.

Rikstelefon
öfver Wexiö.

Wexiö, 1894. Smålandspostens boktryckeri.

Priskurant
från
Hörda och Rönneholms
Torfströfabriker

vid Hörda
Moheda.

och

Rönneholm
Stehag.

Postadress: Hörda Torfströfabriks Aktiebolag
pr **Moheda.**

Telegrafadress:
Hörda, **Wexiö.**

Rikstelefon
öfver **Wexiö.**

Tillverkning och försäljning af:

Torfströ och **Torfmull.**

Priserna äro pr kassa fritt å banvagn vid *Räppe* och
Stehag.

	Kr.	öre.
Torfströ vid Räppe pr 100 kg.		
Torfmull » » » »		
Torfströ » Stehag » »		
Torfmull » » » »		

Hörda Torfströfabriks Aktiebolag i Nov. 1894.

Torfströ och Torfmulls värde i ekonomiskt och sanitärt hänseende för städer och land.

Sedan länge är torf såsom strö- och desinfektionsmedel känt, men först på de senare åren har det fabriksmässiga beredandet dertill börjats. I Tyskland och Holland har denna fabrikation utvecklats sig i otroligt hög grad, sedan det visat sig att torfströ, beredd på tjenligt sätt och af lämplig torf, eger förmåga upptaga ända till 12 å 14 gånger sin egen vikt i vatten, ja till och med deröfver, då det är af yppersta beskaffenhet, såsom det från Hörda och Rönneholms Torffabriker, hvilket enligt utlåtande från Stadskemisten Dr J. E. Aléns laboratorium i Göteborg upptager intill 12,33 sin egen vikt. Det har äfven visat sig att amoniaksgaser deraf fullständigt bindas, så att i stallar och ladugårdar, der detta strö användts, den obehagliga och för helsan skadliga amoniaklukten alldeles försvunnit.

Öfverallt, hvarest detta strö införts, har det mottagits med största tillfredsställelse, hvarom de talrika intygen nogsamta tala.

Försök har gjorts att nedsätta dess värde; till och med svenska tidningar hafva omtalat, att torfströ skulle verka skadligt för hästens hofvar, men detta är tillfullo vederlagt af de Tyska kavalleriregementen, som använda detta strö. Östpreussiska kyrassierregementet t. ex. framhåller, att hästar på torfströ hålla sig renare än vid begagnandet af halmströ, och att hofskötseln afgjort underlättas, samt att sjukdomen mjugg blifvit ytterst sällsynt, sedan detta strö införts. Doktor Born, corpsveterinär vid 3:dje tyska armékåren säger i sin årsberättelse för år 1886 bland annat: »Till konservering af hofvarne bidrager torfströet utomordentligt, då deremot hofhornet på halmströ, synnerligast på halmbäddar, ofta i skadlig grad uttorkar, hvilket förorsakar sammandragning och förstörelse af hornhofven, samt inflammation i kötthofven. På torfströ der-

emot bibehåller hofkapseln den önskvärda grad af fuktighet och elasticitet, som för hofvens bevarande är nödvändig. Hoflamhet och hålta förekomma mera sällsynt, sedan torfströet införts, hvilket ock sjukrapporterna visa, då dessa sjukdomar nedgått med 30 %.

De fördelar, torfströ har framför annat strö, äro:

- 1:o. Större absorberingsförmåga och fuktighet af gaser.
- 2:o. Större företräde i sanitärt afseende.
- 3:o. Billigare pris.
- 4:o. Arbetsbesparing.
- 5:o. Förhöjdt gödselvärde.

Godt torfströ förmår, som redan omnämnts, upptaga 12 å 14 gånger sin egen vikt vatten, då råhalm skuren i 1 tum hackelse, således med större absorberingsförmåga än hel halm, endast kan absorbera 2—4 och ångtorkad sågspån 2,5—3 gånger sin vikt.

I rent pekuniärt afseende är betydligt billigare begagna torfströ än halm, hvilket synes af följande beräkning: af halm beräknas vanligen per dag för en häst $3\frac{1}{2}$ kg. och för nötkreatur 4 kg. Efter ett så lågt pris på halmen som 1,75 per 100 kg. blir kostnaden för häst 6 öre och för nötkreatur 7 öre per dag. Torfströ åtgår dagligen för en häst $2\frac{1}{2}$ kg. och för nötkreatur 3 kg. Till ett medelpris af 1,80 pr 100 kg. blir kostnaden för häst $4\frac{1}{2}$ öre och för nötkreatur $5\frac{1}{2}$ öre. Således är det ren vinst att sälja halmen och köpa torfströ, men denna vinst förstoras ännu mera genom förökadt gödselvärde.

Lika stor om ej större förmåga att binda gaser eger detta strö.

Enligt undersökning af Professor Arnhold, föreståndare för veterinärinstitutet i Hannover, är denna dess förmåga 10 gånger större än halmens.

Tillfölje af denna torfströets egenskap håller den luften i stallarna ren, hvarför vinstand det blir helsosammare.

Då dertill, som förut påpekats, åkommer i hofven blifva sällsyntare och då, derigenom att det alltid bjuder kreaturet

en mjuk och torr bädd, utan att vara het, att hvila sig på, då det trött af dagens ansträngningar återkommer i stallet, måste detta strö hafva största företrädet i sanitärt hänseende.

Vid ett af det stora spårvagnsbolagets i Berlin stallar, i hvilket 400 hästar voro installade, uppgaf stallmästaren, att innan torfströ användes var sjukligheten mycket stor hos ej allenast hästarne utan äfven hos stallpersonalen och berodde detta på, att luften ej kunde hållas ren, ehuru desinfektionsmedel i stor skala nyttjades; sedan torfströ införts är luften ren, ehuru ej något annat desinfektionsmedel sedan användts, och som följd deraf har sjukligheten sjunkit till en obetydlighet.

Det stora spårvagnsbolaget i London, som eger öfver 2,500 hästar, har genom införandet af torfströ gjort en månadslig besparing af omkring 2,500 kr.

Som djuren å detta strö alltid ligga torrt och rent, samt derigenom att endast den fasta spillningen ej något strö vid den dagliga rengöringen behöfver utföras, åtgår mindre arbete i stallet. En annan arbetsbesparande verkan medför äfven detta strö, synnerligast för hästar, ty när de svetta inkomma i stallet, behöfva de endast öfverströs med litet torfströ, för att nästan ögonblickligen torka, hvarigenom det tidsödande gnidandet af dem för detta ändamål upphör. Berlins spårvagnsbolag har härigenom kunnat reducera hästskötarnes antal med 10 0/0.

Att gödseln genom torfströ skall få ett högre värde är klart af dess förmåga att binda amoniak, detta spillningens mest värdefulla ämne.

Enligt undersökning af sådan gödsel å kemiska stationen i Bremen, innehåller den i torkadt tillstånd 2,14 0/0 lättlöslig qväfve, då halmgödsel ej innehåller mer än 0,31 0/0.

Äfven den flytande spillningen kan genom torfströets förmåga att upptaga vätskor och binda gaser genom hvitmossans porer fullkomligt tillvaratagas och det värdefulla växtnäringsämnet, qväfvet, bevaras. Hvilket värde den flytande spillningen har synes af följande: Enligt allmänna beräkningar

lemna däggdjuren 10 gånger sin egen vikt urin per år. Om vi nu beräkna medelvigten endast till 250 kg. per djur, utgör värdet af den urin, som hvarje djur årligen lemnar, 2,500 kg. å 1 öre pr kg. kr. 25; således en ladugårdsbesättning af 100 djur, kr. 2,500. Hvad göres i allmänhet för tillvaratagandet af detta värde? Jo! vanligen låta de det flyta bort utan någon ringaste omtänka om värdet deraf. En och annan möjligen förvarar det i s. k. gödselbrunnar, men detta sednare är icke tillfyllest, emedan enligt prof. v. Heidens undersökningar förlorar urinen, äfven om den förvaras i slutna behållare, redan efter 6 veckors förlopp 70 proc. af sin qväfvehalt, således af sitt näringsvärde.

På användningen af detta strö, beror mycket åtgången; bäst är att under djuret på en gång inlägga en någorlunda tjock bädd, till hästar 4 å 5 tum tjock, till nötkreatur ej mer än hvad behöfves för en någorlunda mjuk bädd, då den, tillfölje af nötkreatursspillningens våtare beskaffenhet, oftare behöfver förnyas. Hvarje dag bör ströbädden omröras, så att den i ytan ej får tillhårdna, och om något strö skulle vara vått, bör det uttagas och ersättas med nytt. Den fasta spillningen bör alltid så fort som möjligt aflägsnas för att ej nedtrampas i bädden.

För svin är detta strö särdeles lämpligt, ty genom dess uppsugningsförmåga hindras smågrisarna i att dricka urinen, hvilket är en af de allmännaste orsakerna till den stora dödligheten bland dem, och genom torfströets användande skulle svinhusen, som nu ofta är förhållandet, ej vara en samlingsplats för smuts och orenlighet, hvori man begär att djuren skola trivas.

I hönshus, genom utströendet af torfströ på golvet, upphör den obehagliga lukten, och har hönskolera aldrig uppträdt med sina svåra härjningar, der detta strö användts.

Allt sedan torfströfabrikationens tillkomst har af hvitmossa ett särskildt preparat beredts, benämnd torfnull, afsedd för desinfektion af latriner. En berömd engelsk läkare har uttalat, att af de i England årligen inträffande 500,000 döds-

fallen, 125,000 bero af dålig renhållning och liknande omständigheter. Att afhjelpa detta missförhållande borde väl ligga hvar och en om hjertat.

Ett billigt medel dertill, som uppfyller alla rimliga fordringar, finnes i torfmullen. Genom torfmullens stora förmåga att upptaga fuktighet, torkar den genast exkrementerna, och emedan de giftiga gaserna först uppstå, då exkrementerna komma i jäsning, samt denna jäsning ej sker, om de blifva torra, förstör torfmullen denna pesthård.

Vid de märkliga undersökningarna, hvilka gjorts vid universitetet i Marburg, anställda af prof. K. Schröder, har ådagalagts att torfmullen äfven är closinicerande, hvilket framgick deraf: *att kolerabakterier dödades under loppet af 2 dagar och tyfusbakterier under loppet af 5 dagar*, då de anbragtes i ren torfmull. *Samt att kolerabakterier genom att anbringas i latrinspillning, komposterad med torfmull, dödades under loppet af 2 dagar.* Tillika säger Dr J. H. Vogel i en Tysk Tidskrift, att en hufvudorsak till att Hamburg 1892 blifvit skådeplats för kolerans härjningar, emedan Bremen deremot under liknande förhållanden icke blifvit det, är att Hamburg ej i sitt renovationsväsen användt torfmull, medan Bremen uti sitt infört torfmullssystemet. Hvar finna vi då en bättre bundsförvandt i kampen mot kolera och andra smittosamma sjukdomar än just i torfmullen.

En tillsats af 0,2 kilog. torfmull till hvarje uttömning är nog för att den genast skall blifva torr, luktfri och fast; men nödvändigt är äfven att denna tillsättning sker genast, innan jäsning hinner uppstå, hvarför bäst är att använda sjelfströende apparater eller ock för hand med en mindre skyffel.

De fördelar torfmullstillsättningen medför kan i korthet sammanfattas i:

Latrinhemtningen kan ske om dagen eller när som helst i öppna vagnar.

Latrinen blifver i fast form, så att dess transporterande är lätt.

Som latrinen af torfmullen blifver fullt torr, fryser den ej i kärlen, hvilket försvårar deras tömmande.

Detta system är det snyggaste af alla.

Luktfria afträden och klosetter kunna härigenom billigt erhållas.

Som torfmull eller torfströ äro lättare, billigare och mera elastiska än halm, äro de det bästa inpackningsämne för ömtåligare saker. Äfven derigenom att de äro synnerligt dåliga värmeledare, skydda de vid inpackningar för temperaturväxlingar känsliga varor, hvarför de i England brukas vid försändning af lifsmedel till deras i varmare länder stationerade trupper.

Afskrifter af intyg

öfver TORFSTRÖ

från

Hörda och Rönneholms Torffabriker.

Att under åren 1893 och 1894 torfnull och torfströ, som levererats af Hörda Torfströfabrik, användts under mötestiden å Kongl. Kronobergs Regementes mötesplats Kronobergshed i latriner och pissoirer, och befunnits vara ett utmärkt desinfektions- och desoderationsmedel får jag härmed intyga.

Wexiö den 21 November 1894.

Aron Petersson,
Regementsintendent.

Till Hörda Torfströfabriks Aktiebolag,

Hörda.

På begäran får jag härmed intyga, att den torfnull af Eder tillverkning, hvilken sedan Juni månad 1893 användts i afträdena å Wexiö—Alfvestads jernvägs stationer, har visat sig vara ett särdeles verksamt och fördelaktigt desinfektionsmedel.

Wexiö den 22 November 1894.

J. A. Bergström,
Trafikechef.

Till svar å Eder förfrågan om torfströets beskaffenhet, får jag meddela, att jag använt det i mitt svinstall sedan September 1887, och att jag är fullkomligt belåten dermed, då det uppsuger urinen och sålunda gödselns flytande beståndsdelar bättre tillvaratagas. Dödligheten bland smågrisarne har nästan helt och hållet upphört, hvilket jag tillskrifver användandet af torfströet, och får jag därför till det bästa rekommendera detsamma.

Hällstorp & Billeberga den 6 Maj 1888.

H. Chr. Jensen.

Med såväl bränntorf som torfströ har jag varit särdeles belåten; beklagar blott att jag ej kunnat erhålla det hela beställda partiet.

Bulltofta den 7 Maj 1888.

Ludv. Kockum.

Med det Torfströ, hvilket jag från Rönneholms Fabriker erhållit, har jag varit fullt belåten, då det såväl åt hästar som fäkreatur bereder ett torrt, sundt och angenämt läger-torfströ, håller djuren torrare och renare, än hvad halmströ kan åstadkomma.

Örtofta den 8 Maj 1888.

J. W. W. Dücker.

Som svar å brevkortet af den 4 d:s angående från Eder i efterhöstas erhållet torfströ, får jag meddela att samma användes i kostallet till strö i gödselrännan, när utfodringen af betblasten började och visade en stor förmåga att uppsupa den massa urin, som alltid då blir, hvarvid kornas renhållning betydligt underlättades, tillika som luften i stallet vardt mycket friskare. Jag var därför mycket belåten med resul-

tatet och kommer att hvarje år vid den tiden använda torfströ.

Nyboholm pr Stäfvie den 8 Maj 1888.

N. Bengtsson.

Det torfströ jag erhållit från Rönneholms Torffabriker är jag särdeles belåten med, och prisar jag dess användande isynnerhet till hästar, äfven till fäkreatur.

Snogeholm den 9 Maj 1888.

Med aktning

Eric Piper.

Det torfströ jag förliden vinter använt i häststall har varit till full belåtenhet.

Svansjö & Bjersjölagård den 9 Maj 1888.

Högaktningsfullt

P. O. Liedberg.

Hägesta pr Tomelilla den 9 Maj 1888.

Det torfströ, som jag erhållit från Rönneholms Torffabriker, har hos mig blifvit använt i arbetsstall och i kalvkättar; jag anser mig på det allra bästa kunna rekommendera detsamma, isynnerhet dess användande till senare fallet.

Högaktningsfullt

E. L. Piper.

Till svar å Eder förfrågan rörande det från Rönneholms Torffabriker erhållna Torfströet, får jag meddela, att detta varit af utmärkt beskaffenhet och fullt motsvarat mina förväntningar.

Orregård och Hurfva den 9 Maj 1888.

F. v. Ekensteen.

H. H.

På begäran får jag härmed intyga, att det af mig från Rönneholms Torffabriker under innevarande vinter använda torfströ, fullkomligt till alla delar uppfyller sitt ändamål, hvarför det är mig ett nöje, att detta för en hvar landtbrukare rekommendera.

Slagtofta pr Hörby den 9 Maj 1888.

H. W. Andersson.

Att härstädes under sistlidne och innevarande år i såväl häst- som kostallar användts torfströ, inköpt från Rönneholms Torffabriker, samt att nämnda strö befunnits i alla afseenden ändamålsenligt och billigt, intygas härmed på begäran.

Arlöfsgården den 10 Maj 1888.

H. Olsson.

Att det torfströ jag under förlidet år erhållit från Rönneholms Torffabriker är af utmärkt beskaffenhet som ströämne till hästar, kor och svin, samt att det — synnerligast vid användande till hästar — är vida billigare än halmströ, är mig ett nöje att erkänna.

Hårstadmölla den 10 Maj 1888.

D. F. Sonnesson.

Från Rönneholms Torffabriker har jag sistlidne höst erhållit torfströ, för att använda samma till strömedel i Ladugården och Häststallet, och funnit samma alldeles utmärkt, uppsuper all fuktighet, så att kreaturen alltid ligga torrt, och inbesparar betydligt på halmen under dåliga foderår.

Store Gård pr Flädie den 10 Maj 1888.

Carl Borg.

På begäran intygas, att de tvenne vagnslaster torfströ, som jag under Oktober månad förlidet år mottog från Rönneholms Torffabriker, voro af god beskaffenhet.

Lund den 11 Maj 1888.

Gottfr. Warholm.

Torfströ från Rönneholms Torffabriker har användts i Skånska Dragon-Regm:ts stallar i Ystad under sistl. vinter, men endast en kortare tid (7 veckor), emedan på nyåret torfströ ej kunde på requisition erhållas. Torfströets stora företräde framför halm var, att luften i stallarna städse höll sig ren och frisk; hästarne lade sig gerna äfven om dagen, och det visade sig icke att vara svårare att hålla dem rena. Någon menlig inverkan på hofvarna förmärktes ej. Priset ställde sig något, ehuru obetydligt, billigare än halm.

Bossarp den 11 Maj 1888.

Edvard von Seth.

Regements-Chef.

Torfströ från Rönneholms Fabriker har, användt härstädes till strö för svin, visat sig vara dertill lämpligt, synnerligen den varmare årstiden. Ströåtgången för mejerisvin har dock varit större än i priskuranten uppgifvits vara tillräckligt, oaktadt lämpliga bäddar af trä funnos samt afloppsrännor. Luften i stallarne frisk. Ett utmärkt gödningsämne erhöles som enl. analys innehöll: 0,71 % qväfve, 0,48 % fosforsyra och 0,26 % kali.

Laholms mejeri den 11 Maj 1888.

N. F. Klinker.

Det af Eder inköpta torfströet har användts till strö under hästar och har visat sig vara ändamålsenligt.

Högaktningsfullt

Gustaf Liedberg.

Den *torfmull* från Eder, hvilken användts under förra årets möten uti Norra Skånska Infanteriregementets manskaps-latriner, visade sig vara ett särdeles verksamt och fördelaktigt desinfektionsmedel, hvarföre en mycket gynnsam rapport derom blifvit afgifven till K. Arméförvaltningens Intendents-expedition, hvilken också beslutat att försök dermed skola fortsättas i år.

Engelholm den 12 Maj 1888.

På befallning

Hj. Lindeberg.
Regn:ts Intendent.

Undertecknad, som sedan förra sommaren användt af Rönneholms Torffabrikers torfströ, får intyga att fabrikatet på ett utmärkt sätt uppfyller sitt ändamål, hvadan jag kan detsamma med allt skäl till det bästa rekommendera.

Tågarpsgård pr Hörby den 14 Maj 1888.

A. D. Meijer.

Svalöf den 13 Maj 1888.

Under hösten 1887 erhöll jag två vagnslaster torfströ ifrån Rönneholms Torffabriker för att användas till strö och absorbering af urin i svinstallarna. Detta torfströ kan icke nog i skrift omtalas, hur ändamålsenligt och godt det är i svinstallarna, dels för renhållning och dels för friskhet i stallarne särskildt i grissugge-stallen, der det håller golfven torra och afhåller grisen från att dricka urin. Jag vill tillråda alla mejerier, som uppföder grisar och göder svin att aldrig sakna torfströ i svinstallarne.

Med all högaktning

P. Bondesson.

Torfströ från Rönneholms Torffabriker, som under sistlidne vinter användts härstädes i såväl häst- som kostall, har dervid visat sig fullt uppfylla de ändamål, som dermed afses, i det att den flytande spillningen deraf fullständigt uppsugits, samt renlighet och luktfrihet i hög grad befrämjats.

Svalöf den 22 Maj 1888.

Birger Welinder.

Jag kan ej annat än på det bästa vitsorda de stora fördelar användningen af Edert torfströ i ladugård medför. Det har en utomordentlig förmåga att upptaga och qvarhålla alla flytande ämnen samt binda deri förekommande amoniak, hvarigenom en mängd för jordbruket värdefulla gödningsämnen, som annars gå förlorade, tillvaratagas. Det förekommer derjemte gödselämnenas afdunstning och förflygtigande, i följd hvaraf alltid en ren och frisk luft i stallet förefinnes.

Georg Krook.

